

ACC. N:R M. 10270: 1-8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

Edla Ebbesson

Härad:

Bjäre

Adress:

Melid Flö

Socken:

Hov 1944

Berättat av:

1886 Smård P. Larup

Uppteckningsår:

Född år

L E F 60
Specialfrågelista

Prestaver

Skriv endast på denna sida!

Så långt jag kan minnas har det varit bruk att två personer gått före begravningssprosen, som prästaver. Men först på senare år har de flerbekända Hängerna använts. Alltså är det personerna, och inte bara stängerna, som avses med prästaver.

Meru det var längre tillbaka har jag inte hört omfå, och det är det nog ingen bek. Likhavn har inte heller funnits i alla församlingar förrän i senare tid.

Bästad och Torekov har haft Likhavn en längre tid, Meru länge kan jag inte säga, den stod till att fattarna, men de fögo bra betalt och önskvärdt för församlingar och prästaver. Tärna Starup skaffade Likhavn i slutet på 1800 talet, det var en privat förening som inköpte den och hyrde ut den, till församlingsboar till 50 men

Till andra församlingar högre priser.
Först långt senare inköpte privatpersoner
Prestavagnerna. Församlingen har sedan
inköpt bad likvagn och prestavagn.
Höfvs församling inköpte likvagn 1996 och
prestavagn senare. Båda delar tillhör
församling och får begagnas av alla av-
giftsfritt av församlingen. Men den som
har dem om hand tar ju betalt för sitt
besvär. Numera är det en person uppe i
kyrkobyn som kör ut med likvagnen
och kör för liket så man kan få betala
för det hela till samma person.
Innan det fanns likvagn, kördes liken på
en stor plankvagn, vilken kläddes med
grane eller ene, så det blev grönt. Men
det var ju inte allmänt med dylika vag-
nar hållre, så de fick också lånas.

3/
Samma bar med bärremmar eller
som de kallades "likhängkle" de se-
nare boro av starkt hemvävt vitt linne,
ungefär $\frac{1}{2}$ m. breda och 6 m. långa.
Sjuka boro inte lätta att få, ty det var in-
te många som hade sådana. Det var någon
som hade råd till det som skaffat till egen
begravning. En s.k. bättre familj här,
var så konservativ att de inte skulle
använda likvagn trots att det fanns, utan
deras avlidna skulle åka i egen bogn,
och efter egna hästar och använda
egna likhängkle, och inga prestestäng-
er fick användas. Men när den sista av de
gamla gick bort i sommar användes nyare
tidens bruk.

I mitten av 1800 talet och längre tillbaka
i tiden, buros likkistorna på stänger,

Det fanns väl inga passande bagnar och
vagnar boro väl ofarbara för dylika
fordon. Stängerna boro runda och ganska
långa, jag har en gång sett sådana gamla
likstänger. En gång i min barndom bar
det en gammal man, som bett om att de
skulle bära honom till graven på gam-
maldagsois och han skulle shippa ett
skumras på en bagn. Som det inte bar
så långt till kyrkan fick han sin bilja
fram, men det blev ett bry för att få fatt
på likstänger och folk till att bära.
På de långa stängerna spikades tvärstän-
ger på vilka kistan placerades 6 man
buro så de långa stängerna på ålarna.
Det behövdes många begravningsgäster, ty
de samma orkade ju inte bära länge utan det
märkte bytar. Men även då gingo de före

Som prästver, ty jag har hört att även pre-
staverna fingo byta och hjälpa till att bä-
ra och fört till gravarna skulle de utsedda
fientgöra. I den tiden jordfästes aldrig
liken i kyrkan utan ute på kyrkogår-
den sedan liken sattes i graven. Det var
särskilt högtidligt om jordfästningen
försiggick i kyrkan och skulle särskilt
betalas. Efter jordfästningen skottade be-
gravningsgästerna igen graven.

Att exakt beskriva prästestängernas utse-
nde kan jag inte, jag har aldrig fäst mig vid
annat än att de äro ett par långa svarta
stänger med långt nedhängande flor.

Det är väl olika kvaliteter och olika dyr-
bara jag har hört prästverande säga, att
de äro svåra att balansera ute om det är
storm, andra säga att de äro bra att stöda sig
på när de skola stå

6/ I Bistad är det sed att prestaverna äro
ordinarie bärda vid begravningen.
Det anses som en heder att presterna vid
begravning, och till prestavande utses
gärna äldre andelida personer, antingen
gamla bänner eller släktingar, fastän
inte av de närmaste släktingarna. För bar det
sed, att en gammal bän eller ämbetsbroder
gick för kistan, som prest för liket, och
en släkting närmast efter kistan som pre-
stav för prositionen, men nu gå båda
jämsides för kistan och bära presterna.
Det är ansträngande att stå som prest,
isynnerhet om det är många långa tal, bar-
för det inte kan vara alltför klene personer
till det. I somliga kyrkor framdättes stolar
till presterna, men de som orkar stå
härst, det anses bara mera högtidligt.

4/
Propositionen kör prestaverna före likbagnen, närmast efter likbagnen de närmast börjande, och därefter släkten i tur och ordning och sist de yngre, och de som inte äro närstående, efter alla kommer bagnen med de kransar som inte fått plats på likbagnen. På samma sätt intågar de i kyrkan, det kan ju hända att frädgårdsmästare avlämnat kransar vid kyrkan, vilka mottagits av kyrkobaktmästaren och placerats i koret.

När det inte är så långt till kyrkan att det behövs köras dit, gå prestaverna före likbagnen, och bäarna vid sidan om den, tre vid varje sida. Är det någon person, som skall särskilt hedras av någon förening t.ex. uppsvenska föreningen el. d. går en representant av föreningen före prestaverna

8/

ACC. N:R M. 10270:8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Med föreningens fana samt dänka den
tre gånger över graven sedan kistan
placerats däri, men jag har inte sett
att de prestöerande bänkt prestaverna
över graven. Om positionen skall upplösas
vid graven, tar bar och en hem därifrån,
men som det var förr i tiden, och en och an-
nan gång nu också, att gästerna skola till
Solgehuset efter jordfästningen till middag,
kör positionen i omvänd ordning, att de
som körde sist i positionen till kyrkan
kör före hem, och sist de sörjande och prestar-
erna. Vånera köra ju alla med bil och kyr-
kan är uppvärmd, men som det var förr, att
köra sakta lång väg med öppna bagnar
en vinterdag, och så stå på en kyrko-
gård under hela jordfästningen bar det
att få fyra, men folket bar inte så
bortskända och klemiga som nu.